

Återställning och biotopvård vid Gemla kvarn

Bakgrund

Vid Gemla kvarn i Helige å fanns tidigare en dammbyggnad som utgjorde ett vandringshinder för fisk och vattenfauna. Projektet vid Gemla kvarn syftade till att skapa fria vandringsvägar samt återställa åns naturliga karaktär. Projektet har finansierats av Naturskyddsföreningens miljöfond, tack vare försäljning av el märkt *Bra Miljöval*, och delfinansierats av Länsstyrelsen i Kronobergs län. Projektering och projektledning har utförts av Fiskevårdsteknik AB och entreprenadarbetena har utförts av Naturentreprenad Syd.

Fria vandringsvägar

Fria vandringsvägar för fisk och vattenfauna har skapats i dammbyggnaden alla sju utskov genom att ta bort dammluckor, betongtrösklar och tillföra natursten. Det naturliga bottenstrukturerat och den låga lutningen möjliggör fri vandring av inte bara fisk utan all vattenfauna. En stor utmaning i projektet har varit att fördela vattenflödet mellan de två åfåror så att inga utskov torrläggs vid lågvatten. Detta har gjorts genom att anpassa tröskelnivåer i huvudfåran med resultatet att samtliga utskov nu har ett vattenflöde vid lågvatten.

Återställning och biotopvård

Strömbiotoper har återskapats genom att öppna upp dammen och genom utläggning av block, sten och grus. I området kring kvarnen har strömbiotoper skapats i de sidogrenar som tidigare var delvis torrlagda och saknade strömbiotoper. Nya strömbiotoper har framträtt i huvudfåran och genom biotopvård har nya lek- och uppväxtområden skapats för strömlevande fisk. Bakom dammbyggnaden i huvudgrenen har en tidigare tidvis torrlagd sidogren med fina strömbiotoper fått nytt liv.

Kultur och dammsäkerhet

De höga kulturvärdena i området har bevarats med kvarnen, stenmurar och strömmande vatten. Dammen utgjorde tidigare även en dammsäkerhetsrisk eftersom dammluckorna var i dåligt skick och krävde manuell reglering. Problemet med översvämningsrisk som tidigare uppstod vid högvattenflöden är nu borttaget och de öppna vattenvägar kräver inget underhåll eller drift.

Ökade naturvärden och biologisk mångfald

Projektet har uppnått syftet att skapa fria vandringsvägar samt återskapat viktiga strömbiotoper vid Gemla kvarn. Detta möjliggör en ökad biologisk mångfald i området och kommer på sikt att stärka strömlevande fiskarter som exempelvis öring. Åtgärderna möjliggör även en spridning av den särskilt skyddsvärda tjockskaliga målarmusslan som har påträffats i Helige å.

Lund 2017-12-29

Fiskevårdsteknik AB